

Geschiedenis Begraafplaats Colijnsplaat

De huidige algemene begraafplaats van Colijnsplaat is sinds 1829 in gebruik en is gelegen achter de Nieuwe Molen aan de Colijnsplaatseweg.

We nemen u mee terug in de tijd en beschrijven de historie van de begraafplaatsen in en bij Colijnsplaat.

Begraafplaatsen

Het dorp Colijnsplaat is gesticht in 1598. De eerste officiële begraafplaats lag achter de hervormde kerk uit 1769. Het graf werd aan de oost-, zuid- en westzijde omgeven door een brede zogenoemde Kerkgracht.

De provincie Zeeland schreef in 1827 aan alle gemeentes, dus ook aan de gemeente Colijnsplaat, een brief met de vraag hoe de toestand van de huidige begraafplaats was. Er werd met nadruk gesteld dat dorpen met meer dan 1000 inwoners, dus ook Colijnsplaat, voortaan een begraafplaats buiten het dorp moesten hebben. Als redenen werden hygiëne en volksgezondheid genoemd. Het gemeentebestuur van Colijnsplaat antwoordde echter afwijzend, met het argument dat het te duur zou zijn. Het gemeentebestuur was tevreden met de huidige begraafplaats achter de kerk: die lag hoog en droog en er werden bovendien nooit meer dan twee kisten boven elkaar geplaatst.

In 1820 al had Koning Willem I (1772-1843) een verbod uitgevaardigd op het begraven binnen een dorp of stad en in kerken. Nieuwe begraafplaatsen moesten voortaan buiten de bebouwde kom worden aangelegd. Toch werd deze wet niet direct uitgevoerd. Er werden nog lange tijd ontheffingen verleend door gemeenten om te begraven op de oude begraafplaatsen en in kerkgebouwen. De gemeente Colijnsplaat deed dat nog tot 1 juli 1829. Of er op het oude kerkhof grafruiming heeft plaats gevonden na de sluiting in 1829 is momenteel niet bekend. Hiervoor moet langdurig archiefonderzoek plaatsvinden. Het kan daarbij blijken dat de administratie verloren is gegaan. Begraven in de kerk beschrijven we in een apart hoofdstuk.

De gemeente Colijnsplaat had in 1827 toch maar besloten om grond aan te kopen buiten het dorp voor een nieuwe begraafplaats. Het perceel lag achter de molen "Nooit Gedacht" aan de 'Nieuweweg' (Colijnsplaatseweg). Deze begraafplaats werd op 1 juli 1829 in gebruik genomen. In de loop van de jaren werden diverse kleine uitbreidingen gerealiseerd om weer meer ruimte te hebben voor graven. Meer dan honderd jaar was de beschikbare ruimte voldoende.

Uitbreiden en graven ruimen

Begin jaren negentig van de vorige eeuw had de gemeente Kortgene, waar Colijnsplaat inmiddels onder viel, berekend aan de hand van prognoses dat men binnen 5 à 10 jaar ruimte te kort zou krijgen om te begraven in Colijnsplaat. Naastgelegen grond was op dat moment niet beschikbaar.

Het gemeentebestuur besloot eind 1992/begin 1993 twee vakken met graven te laten ruimen op de Algemene begraafplaats in Colijnsplaat. Grond van geruimde graven moet een jaar of vijf inklinken eer men er weer kan begraven. Daarna zou men weer vele jaren vooruit kunnen. Meer ruiming werden in de toekomst niet uitgesloten.

De te ruimen twee vakken graven waren uit de periode 1909-1933. De inschatting door de gemeente Kortgene was dat er circa 378 graven geruimd zouden worden, waarvan een tachtigtal eigen graven. Ook het lijkenhuisje, dat in 1967 was gebouwd, werd afgebroken. (zie PZC, 11 november 1992, pag 12).

In de praktijk bleek het achteraf te gaan om 613 graven, waarvan 381 stuks algemene graven, 141 kindergraven en 91 eigen graven.

Van alle nog aanwezige grafmonumenten, stenen en planken, in totaal 46 stuks, zijn foto's gemaakt door de gemeente, terug te vinden in de databank van het Colijnsplaatarchief, www.colijnsplaatarchief.nl.

Na de ruiming, januari 1993, werden alle menselijke resten herbegraven in een knekelgraf, gelegen in het huidige S-veld. Op het graf ligt een gedenksteen met de tekst:
'*VERZAMELGRAF TER NAGEDACHTENIS AAN HEN DIE OVERLEDEN ZIJN IN DE PERIODE 1909-1993 EN BEGRAVEN WAREN OP DEZE BEGRAAFPLAATS. | HERBEGRAVING VOND PLAATS IN JANUARI 1993*'.

Alsnog uitbreiden

De gemeente Noord-Beveland⁽¹⁾ werd in 2004 de mogelijkheid geboden om extra grond, naast de bestaande begraafplaats in Colijnsplaat te kopen. Deze grond was eigendom van de familie Van der Weele uit Colijnsplaat. Door de aankoop van de grond is de begraafplaats weer voor vele jaren groot genoeg.

Vandaag de dag is dit nog steeds de laatste rustplaats van mensen uit Colijnsplaat die daar begraven worden, in een urnengraf worden bijgezet of uitgestrooid op het strooiveld.

Oorlogsgraven

Op de huidige begraafplaats van Colijnsplaat bevinden zich ook vier oorlogsgraven uit de Tweede Wereldoorlog (1939-1945).

Twee graven van de Engelse Oorlogsgravenstichting CWGC, (Commonwealth War Graves Commission). Een graf van: '427833 Flight Sergeant | J.P. Ion | Royal Australian Air Force | 31 ste august 1944 Age 20' en het andere graf: 'A Soldier | of the | 1939-1945 | War | 11 th november 1944'.

Twee graven van de OGS (Nederlandse Oorlogsgravenstichting). Eén graf is van: Abraham van Gilst, 1923-1945, landarbeider, 21 jaar, geboren op 22 mei 1923 te Colijnsplaat, overleden op 21 februari 1945 te Nordhausen/Harz, Landkreis Nordhausen. Hij was dwangarbeider. Het andere graf is van: Jan Jacob Havelaar 1910-1944, Eerste Luitenant van Koninklijke Brigade Prinses Irene, 34 jaar, geboren 19 maart 1910 te Rotterdam, overleden op 25 november 1944 te Colijnsplaat. Herbegraven te Colijnsplaat met militaire eer op 19 mei 2017. Dit gebeurde op verzoek van de familie in samenwerking met de OGS en de gemeente Noord-Beveland. Omdat het familiegraf in Rotterdam werd geruimd en Havelaar een militaire status had zou hij herbegraven worden op het Nationaal Ereveld Loenen op de Veluwe. Gekozen werd toch voor Colijnsplaat, in verband met zijn heldenrol bij de verdediging van dit dorp.

¹ Gemeente Noord-Beveland is per 1 januari 1995 ontstaan uit de oude gemeentes Kortgene en Wissenkerke, met de dorpen Colijnsplaat, Kats, Kortgene, Geersdijk, Wissenkerke en Kamperland.

Huidige begraafplaats.

De graven op de Algemene Begraafplaats Colijnsplaat kunt u zelf fysiek of digitaal bezoeken. Digitaal bezoeken kan via: <https://www.online-begraafplaatsen.nl/begraafplaats/1616/Begraafplaats-Colijnsplaat>, of door te klikken op het plaatje bij de ingang*

*Stichting Colijnsplaatarchief kan geen verantwoording nemen voor de inhoud die hier op deze site weergegeven wordt. Dit is de verantwoording van de beheerder van deze site: <https://www.online-begraafplaatsen.nl> waar u eventuele fouten, wijzigingen, etc. kunt doorgeven. Lees ook hun voorwaarden. U wordt niet automatisch teruggekoppeld naar onze site; www.colijnsplaatarchief.nl. We zien u graag weer terug op onze site.

Dank aan Johan Sturm voor het doorlezen